

หลังเสียงปืนที่เด่นไต้

ระยะทาง 30 กว่ากิโลเมตรจากบ้านถึงสถานีอนามัย คอโลตันหยง แม้ไม่ได้ไกลและเดินทางลำบาก แต่ฉันรู้สึกกังวลหวาดระแวงในการเดินทางทุกครั้งที่จะไปทำงาน มีเพียงอัลลอฮ์ซุบบาฮานาฮูวาตาอาลา และความสุจริตใจในการทำหน้าที่เท่านั้น ที่เป็นที่พักพิงในยามนี้ ฉันได้แต่ภาวนาขอพรขอให้ปลอดภัย

วันนี้ก็เช่นกัน เมื่อต้องสตาร์ตรถจักรยานยนต์ ฉันภาวนาในใจอีกครั้ง บรรยากาศในวันนี้ท้องฟ้ามืดด้วยเมฆดำ ห่มคลุมทั่วทุกสารทิศ ส่งสัญญาณว่าไม่ช้าฝนจะตกหนักอย่างแน่นอน ลมเย็นยะเยือกพัดแรงกว่าทุกวัน หอบเอาความเย็นชื้นมาทำให้ฉันรู้สึกหนาวจับใจ แต่สิ่งเล็กน้อยเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ฉันท้อถอย

ฉันพยายามขับรถประคองฝ่าสายลมแรงมาตามเส้นทางสายเก่าที่คุ้นเคย ตลอดเส้นทางความกังวลใจสารพัดผุดขึ้นในสมอง เมื่อถึงสถานีอนามัยฉันโล่งใจที่ไม่ได้รับอันตรายในครั้งนี้ แต่ไม่ได้ชะล่าใจเพราะเย็นนี้ตอนกลับบ้านก็จะต้องเผชิญกับความกังวลเช่นนี้อีกครั้ง วันแล้ววันเล่า ไม่รู้จะอีกนานเท่าใด

ยังไม่ทันที่จะขึ้นสถานีอนามัย เมฆดำบนฟ้าก็กลั่นตัวเทลงมาทำใหญ่ ลมพัดแรงจนต้องปิดหน้าต่าง ต้นมะม่วงหลังสถานีอนามัยเอนไปตามแรงลม

“ฝนคงไม่ยอมหยุดง่าย ๆ” ฉันคิดขณะจัดเครื่องมือทำงาน

แต่ไม่ถึงครึ่งชั่วโมงลมฝนกลับหยุดไปเฉย ๆ ท้องฟ้าสดใส ทอแสงแดดอ่อน ๆ หยดน้ำฝนร่วงหล่นจากใบมะม่วง ความสงบเงียบเกิดขึ้นมาในชั่วขณะ ฉันฝันไปว่าหากสถานการณ์บ้านเราเป็นเหมือนลมฝนวันนี้ก็คงจะดี เริ่มต้นด้วยความบ๊วคลั่งฉับพลันก็หายไปเฉย ๆ

“พี่ยะห์ แมวบอกผู้ใหญ่ขอให้แล้วนะ ที่นัดจะไปเยี่ยมที่บ้านวันนี้” น้องแมว เอ่ยขึ้นด้วยเสียงใสตามแบบฉบับ ฉันรีบหุบยิ้มเก็บความฝันไว้ชั่วขณะ น้องแมวเป็น “ลูกจ้างสี่พันห้า” ที่คนเขาเรียกกัน ซึ่งก็คือการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ด้วยงบสร้างเสริมสุขภาพ 4,500 บาทต่อเดือน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี

วันนี้เป็นวันศุกร์ ฉัน พี่เชษฐ หัวหน้าสถานีอนามัยพีโซค เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน และลูกจ้างสี่พันห้าอีกสองคน พอมีเวลาว่างรวมกลุ่มพูดคุยกัน “วันนี้เจียบอากาศเย็นสบาย คนไข้ก็ไม่มี” น้องแมวเปิดการสนทนา

“มันช่างน่าอนาจจริง ๆ” ชูลูกจ้างอีกคนเสริมเพื่อนพร้อมทำตาปริบ สร้างเสียงหัวเราะคลายเหงาให้พวกเรา

ความเจียบเหงาเช่นนี้เป็นธรรมดาของวันศุกร์ แต่ก็เป็นโอกาสที่เราจะได้ทำงานเชิงรุกบ้าง ไม่ต้องกังวลกับคนไข้ที่จะมาสถานีอนามัย ท่านนายอำเภอก็ได้ให้นโยบายไว้ว่าทุกวันศุกร์เป็นวันเยี่ยมบ้าน พบปะพูดคุยกับชาวบ้าน แม้สถานการณ์แบบนี้จะทำให้ฉันกลัว แต่ฉันก็ตอบตัวเองไม่ได้ว่าฉันกลัวอะไร อีกอย่าง หากเราไม่ทำอะไรบ้าง สถานการณ์ก็อาจแย่ลงเรื่อย ๆ ทุกวัน

“เก้านาฬิกาสามสิบนาที...เฮอะ ลงชุมชนได้แล้ว” ฉันสั่งตัวเองพร้อมส่งยิ้มให้เพื่อนร่วมงาน เป็นการรู้กันว่าจะลงชุมชน

ไม่ช้านักวิชาการมือใหม่อย่างฉันพร้อมน้องแมวลูกจ้างสี่พันห้า มุ่งหน้าไปบ้านไร่ หมู่ที่ 6 ด้วยจักรยานยนต์คันเดิม ตอนนี้อย่างแดดเริ่มแรงขึ้น แม้จะขับผ่านป่ายางทุ่งนา บ้านเรือนผู้คน แต่ความรู้สึกกลับเหมือนกัน จนหันไปถามน้องแมวที่ซ้อนท้าย “ทำไมเจียบเขียบบอกว่าเดิมเหมือนหมู่บ้านร้าง ลูกเล็กเด็กแดงหายไปไหนกันหมด” ได้ยินเสียงตอบแว่ว ๆ “ปกติของวันศุกร์” ฉันได้แต่คิดคำนึงในใจ

“ความเจียบแบบนี้เป็นสิ่งปกติแล้วหรือ...”

ตลอดเส้นทางที่ผ่านมามีรถวิ่งสวนทางเพียง 3 คันเท่านั้น นับว่าเจียบเขียบมาก ประกอบกับการปิดร้านของร้านค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านทั้งร้านขายของชำ ร้านน้ำชา

ร้านขายข้าว ร้านซ่อมรถ ยิ่งทำให้บรรยากาศดูเจียบไปถนัดตา บางร้านปิดร้านเฉพาะช่วงเช้า เมื่อละหมาดวันศุกร์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็เปิดร้านทันที แต่บางร้านก็ยอมปิดทั้งวัน วันนี้ฉันตั้งใจจะเติมน้ำมันที่ร้านใกล้โรงเรียนบ้านกาแลภูมิ แต่ปรากฏว่าร้านไม่เปิด ฉันกังวลอยู่พอสมควรกลัวว่าหากกลับน้ำมันจะหมดถึงเสียก่อน ทุกคนที่นี่ทราบกันดีแก่ใจว่าถ้าใครไม่หยุดงานในวันศุกร์จะโดนตัดหู ไม่มีใครรู้ว่าจริงเท็จแค่ไหน แต่ชาวเช่นนี้ไม่มีใครอยากเอาชีวิตตนเองเข้าพิสูจน์

แม้รอบข้างรายทางบรรยากาศจะดูเจียบเหงา แต่สำหรับบ้านคอลอตันหยง บ้านต้นสะทอน บ้านกาแลภูมิ ระหว่างทางยังพอได้ยินเสียงบรรยายธรรมวันศุกร์ แ่วมาจากเครื่องกระจายเสียงของมัสยิดและบาหลีเฮาะ เห็นชาวบ้านแต่งกายตามวิถีชีวิตมุสลิมพื้นบ้าน นั่งฟังคำสอนทั้งในอาคาร ศาลา ม้านั่งต่าง ๆ ฉันฟังได้ความว่าให้รักสันติ มีใจอารีต่อเพื่อนมนุษย์ เรียกร้องให้ดำเนินชีวิตด้วยคุณธรรมความดีต่าง ๆ

เสียงบรรยายธรรมค่อยเลือนและหายไปเมื่อออกห่างหมู่บ้าน ไม่นานนักก็เข้าสู่บ้านไร่ซึ่งสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน ฉันขับรถมุ่งหน้าไปบ้านผู้ใหญ่บ้านทันที จำทางได้แม่นยำเพราะได้มาเยี่ยมแล้วสามครั้ง น้องแมวซึ่งเป็นคนในพื้นที่คงกลัวฉันจะลืมบ้านผู้ใหญ่บ้าน รีบร้องบอกว่า “พี่ยะห์ ๆ ผู้ใหญ่บ้านย้ายบ้านแล้วนะ ไปอยู่ข้างในโน้น หลังบ้านพี่อุไร” แล้วชี้มือบอกทาง ได้ทราบภายหลังว่าบ้านเดิมนั้นถูกเวนคืนมีโครงการถนนสี่เลนส์ตัดผ่าน ทำให้ต้องย้ายที่อยู่ใหม่ แต่ไม่ได้ไกลจากที่เดิมมากนัก

ฉันค่อย ๆ เลี้ยวรถเข้าไปในซอยด้วยความระมัดระวัง แวะจอดรถหน้าบ้านพี่อุไร เห็นพี่น้องผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนั่งอยู่ที่แคร่คุยออกรสอยู่กับพี่น้องสะใภ้ผู้ใหญ่บ้าน ความจริงพี่น้องไม่ใช่ใครที่ไหน ก็ประธาน อสม. ของเรานั่นเอง ไม่ทันจะพูดอะไร พี่น้องก็ชิงลงมือก่อน “มาหาใคร มาหาผู้ใหญ่สะซี่” พี่น้องถามเองตอบเองเสร็จสรรพด้วยสีหน้าเป็นอันยิ้ม ยังชวนให้นั่งคุยกันก่อน ฉันถามเรื่องบ้านหลังใหม่ของผู้ใหญ่บ้าน พี่น้องก็พรรณนาให้ฟังอย่างครบ-

ถั่วไม่ขาดแม้ในรายละเอียดปลีกย่อย รวากับเป็นบ้านตัวเอง นั่งคุ้ยลักผักฉันขอตัวไปหาผู้ใหญ่บ้าน เพราะเกรงจะเลยเวลานัดหมาย ปลอมให้พี่น้องกับพี่ปุ๋ยกันต่อ

ฉันกับน้องแมวเดินลัดเลาะไปตามทางที่พี่น้องซื้อมากดีที่วันนี้อากาศไม่ร้อน เดินมาได้ลักผัก ฉันซึ่งมือพร้อมกับบอกน้องแมว “นั่นไงพี่จิด” ฉันจำรรยาผู้ใหญ่บ้านได้ดี แม้จะเห็นแต่ไกล

พี่ชวัญจิดเป็นชาวจังหวัดหนองคาย อายุ 30 กว่าปี หน้าตาสวยหุ่นดี ผมหยักศกยาวเลยขา หลังแต่งงานกับผู้ใหญ่บ้านก็ไม่ค่อยได้กลับบ้านเกิด มีลูกสาวด้วยกันหนึ่งคน ซึ่งพี่จิดกำลังอุ้มอยู่ เห็นท่าทางพี่จิดเหมือนกำลังรีบ ฉันรีบสาวเท้าเข้าไปหา “พี่จะไปไหน” ฉันชิงถามก่อน

“ไปเก็บผัก จะเอามาแกง” พี่จิดยิ้มให้ “ผู้ใหญ่อยู่บนบ้าน ขึ้นบ้านก่อน เดี่ยวพี่มา” จากนั้นอุ้มสาวน้อยหน้าตาน่ารักสดใสเดินหายไปทางสวนหลังบ้าน ก่อนจากกันฉันไม่ลืมโบกมือให้สาวน้อย ซึ่งยิ้มตอบกลับมา

ด้วยท่าทางเอียงอาย

บ้านหลังใหม่ของผู้ใหญ่บ้านเป็นบ้านไม้ยกพื้นสูงประมาณหนึ่งเมตร ผนังบ้านเป็นแผ่นไม้ฝาสำเร็จรูปสีขาว หลังคากระเบื้องสีเทา ด้านหน้าบ้านมีระเบียงไม้มีรั้วบริเวณใกล้กันเป็นบ้านของญาติอีกสามหลัง ซึ่งย้ายมาเพราะเหตุผลเดียวกัน

บ้านหลังใหม่ของผู้ใหญ่ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องวัสดุและแรงงานจากญาติพี่น้องจนสร้างเสร็จ บริเวณหลังบ้านเป็นสวนมะพร้าวและปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ตำลึง มะเขือ ถั่วฝักยาว ตะไคร้ ฯลฯ

ผู้ใหญ่กำลังสนทนากับลุงพุ่มเพื่อนบ้าน พอเห็นฉันก็เรียกให้ขึ้นบ้านด้วยเสียงแจ่มใส “หมอขึ้นบ้านก่อน”

เมื่อขึ้นบนบ้านมองเห็นผู้ใหญ่เต็มตัวก็นึกสงสารผู้ใหญ่นอนคว่ำหน้ากับพื้นระเบียงบ้านที่ปูด้วยผ้ายางสีฟ้า มีหมอนสีฟ้าหน้ารองนอนออกไว้ ไม่สวมเสื้อเห็นรอยลักรูปพญาครุฑเหยียบรูปโลก 1994 ที่ข้างโหล่งขา กำลังสูบยาสูบใบจาก บริเวณตาตุ่มข้างซ้ายมีแผลกดทับปิดแผลด้วยผ้าก๊อช ส่วนแผลที่ก้นนั้นถูกปิดด้วยผ้าก๊อช และผ้าโสร่งทับอีกที ทำให้มองไม่เห็นแผล ข้างลำตัวมีสายสวนปัสสาวะยื่นออกมา ที่ข้อมือขวาผูกด้วยสายสัญญาณใกล้มือมีตะกร้าสีชมพูขนาดเล็กใส่ใบจาก ยาเส้น และไฟแช็ก ครอบครัน

ผู้ใหญ่ขอที่ใคร ๆ เรียกติดปาก ชื่อจริงคือ “นายทนายะ เพ็ชรสุริยา” เป็นคนคอลอดันหยงโดยกำเนิด พูดภาษามลายูท้องถิ่นได้ชัดกว่าฉันเสียอีก ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 2 ปี รูปร่างลั่นทนต์ ผิวคล้ำเล็กน้อยตามมาตรฐานหนุ่มใต้ หน้าตาอยู่ในเกณฑ์ที่สาว ๆ ต้องเหลียวหลังมามอง แม้ผมบางไปบ้างอย่างที่ผู้ใหญ่แซวตัวเอง “ก็อายุตั้ง 33 ปีแล้ว มันก็หล่นร่วงไปบ้างเป็นธรรมดา” แม้จะเจอไปด้วยอารมณ์ขัน แต่ฉันก็เห็นแววตาเศร้าซ่อนลึกในหลายครั้ง

“เป็นอย่างไรกันบ้าง” ฉันถามพร้อมกับหันไปยิ้มให้ลุงพุ่มที่นั่งอยู่ข้าง ๆ

ลุงพุ่มมอ้มตอบ “สบายดี นี่มาสูบยา คุยกับผู้ใหญ่ มาเยี่ยมบ่อย ไม่ไกลกัน”

เราคุยกันนานซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องที่มาเยี่ยมดูอาการป่วยเลย พอจะเข้าเรื่องก็เตลิดไปเรื่องโน้นเรื่องนี้ตลอด ดูคล้ายกับมาเปิดคณะตลกกันมากกว่า แต่ฉันรู้สึกดีกว่าที่เคยเพราะเรื่องการเจ็บป่วย เพราะดูท่าทางผู้ใหญ่จะมีความสุขมากกว่า

แต่บางครั้งเราก็ได้รู้ว่าในขณะที่ผู้ใหญ่ยิ้มแฉ่งใส ในแววตาลกลับมีความเศร้าเจือปนซึ่งฉันสัมผัสได้ ครั้งหลังนี้ผู้ใหญ่ดูแปลกไป ฉันรู้สึกว่าผู้ใหญ่ชอบตัวเล็กลง ใบหน้าเล็กลง ขาข้างซ้ายกระดูกเป็นพัก ๆ แต่ความร่าเริงสดใส ลีลาการพูดคุยกันยังสนุกสนานเป็นกันเองเหมือนเดิม

เมื่อได้นั่งพูดคุยสักพักใหญ่ ฉันเริ่มตาปรือบรรยากาศที่นี้ดีมาก มีลมโกรกโล่งเย็นสบาย น่านอนมาก “เอาหมอนไหมจ๊ะ” ผู้ใหญ่หันมาชวนอีกจนได้เหมือนรู้ทันทุกคนได้หัวเราะกันอีกครั้ง

สิ่งหนึ่งที่ฉันเห็นว่าผู้ใหญ่ไม่เปลี่ยนคือการสูบใบจาก “ผู้ใหญ่สูบใบจากวันละกี่ซองคะ” ฉันลองถามดู

“เมื่อก่อนผมสูบบุหรี่ เดียวนี้มาสูบใบจาก บุหรี่มันแพง แต่ก่อนสูบ 10 มวน คนเคยเที่ยว เคยเล่น ตอนนีสูบเพราะมันเครียด ทำใจไม่ได้” ผู้ใหญ่ตอบเรียบ ๆ ด้วยน้ำเสียงที่เปลี่ยนไป ในขณะที่ทุกคนเงียบ

“ชีวิตผมหักเหอย่างหนัก อย่างที่คาดคิดไม่ถึงเลยว่าจะเป็นอย่างทุกวันนี้”

ฉันนั่งไปพักหนึ่ง “จากตลกไปกลายเป็นเศร้า เคล้าน้ำตาเสียแล้ว” ฉันคิด

“ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยคะ” น้องแมวรบเร้า ขณะที่ลุงพุ่มหยิบใบจากมวนใหม่ขึ้นจุด

ผู้ใหญ่หันมามอ้ม หัวเราะในลำคอหึหึ “พออายุ 31 ปี ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ประมาณ 6 เดือน ก็มาเจอกับเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วันนั้นมันวันที่ 17 มิถุนายน 2548” ผู้ใหญ่หยุดเล่า แล้วหันไปที่ตะกร้าลิ้นหอยเตรียมใบจากมวนต่อไป ในระหว่างเตรียมหันมาเล่าต่อ

“มีสายข่าวรายงานไว้ว่า 2 - 3 วันนี้ มันจะก่อเหตุไม่ได้ในหมู่บ้าน เราเป็นผู้นำถึงอย่างไรก็ต้องสู้ เตรียมตัวเตรียมปืนกับเพื่อนอีกคนออกตรวจเวรยามด้วยรถมอเตอร์ไซด์ ในใจได้แต่นึก อย่ามีอะไรเกิดขึ้นเลย”

“สัปดาห์มาแล้ว อากาศกำลังเย็นสบาย แต่ในหัวจิตหัวใจรู้สึกมันมืดมิดหม่นหมองบอกไม่ถูก เพราะเราไม่รู้จะต้องอยู่ในสภาพแบบนี้ไปอีกกี่วัน” ผู้ใหญ่หันมามอ้มให้ด้วยสายตาหม่นหมองกว่าเดิม แต่ยังคงเจือรอยยิ้มหลังจากดูตลกวันใบจาก ก็เล่าต่อ

ฉันกับน้องแมวต่างตั้งใจฟัง ลุงพุ่มพยักหน้าหึก ๆ พร้อมกับพ่นควันไปด้วย พี่จิดกลับมาแล้ว ก่อนเข้าไปในบ้านบอกว่า “เดี๋ยวชงกาแฟมาให้ อย่าเพิ่งหลับ”

“มีอยู่วันหนึ่ง ผมผ่านไปทางโคกคอกแห้ง ผมสอดส่ายสายตาระวังภัยตลอดทาง เพราะที่นี้ไม่มีที่อยู่อำหรับคนประมาท เราขับรถมาแค่ 800 เมตรห่างจากบ้านเสียงดัง บัง ! บัง ! บัง ! ผมสะดุ้งสุดตัว ตะโกนอย่างลืมหูลืมตา ‘เฮ้ย !!! มันซุ่มยิง !!!’ ”

“ด้วยสัญชาตญาณผมชักปืนออกมายิงสวน ยังไงก็ได้เจ็บไปบ้าง”

“เพื่อนไม่ทำให้ผิดหวัง ยิงสวนไปไล่เลี่ยกันอีกหลายนัด รถมอเตอร์ไซด์ไกลไปบนถนน”

ผู้ใหญ่นิ่งไปชั่วอึดใจ ทำให้ฉันยิ่งตั้งใจฟัง

“ไม่มีเวลาคิดกลัวแล้ว ในวินาทีนี้ ลูกปืนอีก 3 นัดผมส่งออกไปหาพวกที่มันจะฆ่าเรา ให้มันได้รู้ว่าเราไม่ใช่เหยื่อที่จะกินง่าย ๆ”

ผู้ใหญ่หยุดเล่าครู่หนึ่ง ทำให้ฉันแอบลุ้นต่อในใจ “คงจะยิงกันหุบดับไหม”

“พวกนั้นมันรีบหนี ทิ้งตะปูเรือใบไว้ตามทางเป็นทีระลึก”

“จากเสียงปืนนัดแรก ผ่านไปยี่สิบนาที ผมเจ็บแปลบที่แถวสะเอว หันไปดูเพื่อนไม่เป็นอะไร แต่ผมถูกยิง...แค่นัดเดียว แต่กลางหลังเลย” ผู้ใหญ่หยุดครู่หนึ่งหันมามอ้ม แล้วเล่าต่อด้วยเสียงแข็ง ๆ

“ตอนนั้นชักปืนยิงอย่างเดียว ชีวิตไม่นึกเสียตายอยากให้มันโดนมัน ตอนนั้นยังไม่รู้สึกเจ็บ”

“ชุดลาดตระเวนพาไปโรงพยาบาลหนองจิก มีชาวบ้านห้าคนมาช่วย มีแฟนน้องแมวด้วย แล้วก็ลุงสากล ฟลิทธี พี่ตูด พี่เอ ระหว่างเดินทางไปโรงพยาบาลผมรู้สึกตัวตลอด รถที่พาไปโดนตะปูเรือใบที่สามแยกวัดน้ำดำ แต่ก็ฝืนขับต่อไปในสภาพแบบนี้ทุกคนเตรียมพร้อมเต็มที่ เพราะคิดไว้แล้วอาจถูกข่มขู่ยิ่งอีก”

“ตอนอยู่บนรถรู้สึกเจ็บปวดทรมาน นึกแต่ว่าจะตายไหมหนอ” ผู้ใหญ่มีสีหน้าตึงเครียดหันมามองหน้าฉัน ขณะพูด

พี่จิตเล่าเสริมด้วยแววตาละห้อย “ผู้ใหญ่อยู่โรงพยาบาลตานีหนึ่งคืน คืนวันที่ 18 มิถุนายน 2548 โรงพยาบาลตานีส่งต่อไปโรงพยาบาลสงขลาครินทร์ ตอนนั้นไม่รู้รู้สึกตัว หมดแรง รู้สึกตัวอีกทีก็ผ่านไปสองวันแล้ว ช่วงนั้นพี่เครียดทำอะไรไม่ถูก กังวลมาก โชคดีที่ท่านนายอำเภอและปลัดอำเภอ ท่านเข้ามาช่วยเหลือทุกอย่าง”

“ตอนที่พี่ล้มตาครั้งแรกเห็นภรรยาอยู่ข้าง ๆ ตอนนั้นยังไม่รู้สึกกลัว หรือกังวลอะไรมาก”

“แต่อีกสองวัน หมอบอกว่าเส้นประสาทไขสันหลัง มันขาดอาจจะพิการได้ รู้สึกเสียใจบอกไม่ถูก มันเครียด มันบอกไม่ถูก คิดอะไรหลายเรื่อง ลูกเมียจะอยู่อย่างไร คิดหลายวันคิดไปคิดมายังเริ่มเครียดมากขึ้น” เล่าถึงตอนนี้ ผู้ใหญ่ตาเริ่มแดง น้ำตาเริ่มปริม แต่ผู้ใหญ่ก็ยังยิ้มมุมปากเล็ก ๆ ทำให้เราใจชื้นขึ้นบ้าง

“ตอนหมอบอกว่าผมพิการถาวร ยิ่งเครียดหนัก

เครียดอยู่สองเดือนกว่า”

ผู้ใหญ่ซอว์งรีบไปพักหนึ่ง หันไปมองหน้าภรรยา แม้ตอนนี้ไม่ได้มีน้ำตา แต่ก่อนหน้านั้นฉันไม่รู้ ฉันไม่ใช่ลูก-ผู้ชายจึงไม่รู้ว่าผู้ใหญ่รู้สึกอย่างไร ฉันยังไม่มีส่วนฉันไม่รู้ ว่าพี่จิตจะมีความรู้สึกอย่างไร แต่ฉันมีพ่อแม่ หากท่านตกอยู่ในสภาพแบบนี้ ฉันคงแข็งใจสู้และอดทนไม่ได้ ฉันไม่รู้ว่าทั้งคู่ยังยืนสู้กับวิกฤตเช่นนี้ได้อย่างไร

ฉันรับรู้ได้ถึงน้ำเสียงที่น้อยเนื้อต่ำใจที่ผู้ชายคนหนึ่งต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และเป็นภาระให้กับคนที่เขารัก ถึงตอนนี้ฉันจดจำถ้อยคำอะไรไม่ได้อีก น้ำตาฉันจะล้นออกมาแล้ว

หลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นประมาณหนึ่งเดือนสภาพของผู้ใหญ่ดีขึ้น ผลจากการผ่าตัดกัศชั้น แพทย์โรงพยาบาลสงขลาครินทร์ เริ่มทำกายภาพบำบัดให้ ตอนทำกายภาพบำบัดครั้งแรก ๆ ผู้ใหญ่เล่าให้ฟังด้วยเสียงราบเรียบว่า

“ไม่มีความรู้สึกเลย...มันตายไปครึ่งท่อน”

เมื่อได้ฟังประโยคนี้ ฉันนั่งอยู่ชั่วลมหายใจ ทอดสายตาออกไปไกล ไกลให้พ้นสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ฉันย้อนคิดถึงตัวเอง หากอยู่ในสภาพเช่นนี้ ฉันจะอย่างไร

เสียงของผู้ใหญ่ดังฉับกลับจากห้วงความคิด

“ตอนนั้นผมยังมีความหวังว่าอาจจะหาย ทำกายภาพบำบัดประมาณหนึ่งเดือน แผลกดทับเริ่มเป็นมาจากโรงพยาบาลแล้ว และยังเพิ่มมากขึ้นเมื่อกลับมาอยู่บ้าน จนต้องกลับไปโรงพยาบาลอีกครั้ง คราวนี้หมอผ่าตัดใหม่ ตัดเนื้อเปื่อยออก”

หลังกลับจากโรงพยาบาลสงขลาครินทร์ ญาติพี่น้องของผู้ใหญ่และผู้คนที่มาเยี่ยม แนะนำให้ลองรักษากับหมอแผนโบราณ

“ไปรับหมอบจากบ้านดอนยางมารักษา มานวดเส้น ใช้น้ำมันแก้เส้น นวดอยู่หนึ่งเดือนก็ไม่ดีขึ้น หาหมออื่นไปเรื่อย คนเจ็บก็อยากหาย หมอที่ไหนดีก็อยากไป” ผู้ใหญ่กล่าวด้วยเสียงราบเรียบ

“คนที่สอง หมอจากอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จับเส้นนวด คนนี้ไปหาเขาเอง รักษาเกือบเดือนเหมือนกัน”

“นครศรีธรรมราชก็เคยไป เพื่อนแนะนำมา จับเส้นเหมือนกัน แต่โรคมันไม่เหมือนกัน ของเราเส้นประสาทมันขาด ไปประมาณ 2 - 3 ครั้ง มียาต้มกินด้วย ไปครั้งหนึ่งหลายดองค์เหมือนกัน สองถึงสามพันบาท”

“หมอยะลา ก็ไปสองเดือนได้ ไม่ดีขึ้นเลย ก็เลยไม่อยากรักษาแล้ว เก็บเงินให้ลูกดีกว่า เสียหายเงิน ไปรักษามาหลายที่แล้ว ลูกยังเล็กอยู่เก็บเงินให้ลูกดีกว่า” ผู้ใหญ่หนึ่ง ถอนหายใจยาว ทอดสายตาไปทางหน้าบ้าน ฉันไม่รู้ว่ามีสิ่งใดเล็ดลอดออกมาจากห้วงความคิดของผู้ใหญ่บอกให้รู้อะไรบางอย่าง ผู้ใหญ่ยิ้มมุมปาก ลดสายตาลง เหมือนพูดกับตัวเอง

“ใจก็ท้อบ้างบางที ยอมรับสภาพที่เราเป็นแบบนี้ เรื่องทรมานไม่ต้องพูดถึง การขับถ่ายถ้าเมียไม่อยู่ เราก็ไม่รู้จะอยู่อย่างไร ลูกก็ยังเล็ก...”

ไม่ทันที่ผู้ใหญ่จะจบประโยค พี่จิดก็พูดต่อ

“พี่คิดทุกอย่าง คิดแบบคนไม่มีเสาหลัก คิดสารพัดจะอยู่อย่างไร สามมีเป็นอย่างนี้ สามมีช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ทำใจได้ในบางครั้ง แต่มันเกิดขึ้นแล้วเราก็ต้องยอมรับ บางครั้งคิดเหมือนคนบ้า”

“ขนาดเขาไม่บาดเจ็บยังคิด แล้วเราคนเจ็บจะขนาดไหน บางทีไม่ยอมมีชีวิตอยู่ กลัวเป็นภาระเมีย และลูก เมียก็ทำงานอะไรไม่ได้ ต้องคอยมาดูแลเรา” ผู้ใหญ่ระบายความอัดอั้น

“ไม่มีเราเป็นภาระ เมียทำงานเลี้ยงลูกได้”

“ได้แต่ปลอบใจกัน อย่างน้อยมีลูกเมียอยู่ข้าง ๆ”

“หนักแบบไม่มีวันเยียวารักษา”

“การสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของชีวิต วันข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ยังไม่รู้มันบอกไม่ได้ มันตัดอนาคตผม อนาคตครอบครัว”

“ผมมองหาอนาคตของลูก”

“ต้นไม้ที่เริ่มเฉา ถ้าวันข้างหน้ารดน้ำให้มันดี ก็อาจจะโตขึ้น”

เสียงพูดสลับกันไปมาของสามีภรรยากระท่อน-กระท้าง ฉันไม่เห็นน้ำตาของผู้ใหญ่ขอและของพี่จิด ทั้งคู่เข้มแข็งกว่าที่ฉันคิด ฉันนั่งก้มหน้า ฉันเองเสียอีกที่เป็นคนอ่อนแอ การมาวันนี้ฉันได้เรียนรู้อะไรอีกมากมาย

ผู้ใหญ่ขอผ่านชีวิตยากลำบากมาตั้งแต่เด็ก พี่จิดก็ดันดันมาทำงานไกลบ้าน ทั้งคู่ตัดสินใจจะอยู่ที่ปัตตานีต่อไป ตราบใดที่อีกฝ่ายยังไม่ยอมพ่ายแพ้ชีวิต และมีลูกน้อยเป็นดวงใจให้สู้ชีวิต แม้ใครจะว่าที่นี่เป็นดินแดนมิลลัญญี บ้านป่าเมืองเถื่อน

ฉันหวังให้คนที่ก่อปัญหา ได้รู้ถึงความทุกข์ยากของผู้คนที่นี้ สำนึกกลับตัว แม้จะไม่สามารถฟื้นคืนอะไรหลายอย่างกลับมาได้ดังเดิม

ความจริงอาจเป็นสิ่งที่ไม่น่าฟัง แต่เราจำเป็นที่จะต้องรับรู้ความจริง การได้ถ่ายทอดสิ่งที่คนทางนี้ประสบ ให้แก่คนร่วมสังคมได้รับรู้ รู้สึก ฉันคงทำได้แค่นี้

ผู้เขียน นางสาวปาชียะห์ เหมืองแก้ว นักวิชาการสาธารณสุข 4 สถานีอนามัยตำบลคอลลอตันหยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี “หลังเสียงปืนที่แดนใต้” เป็นหนึ่งในเรื่องเล่าที่ได้รับรางวัล เรื่องเล่า จินตนาการสุขภาพใหม่ จัดโดยสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.) และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ผู้เขียนเป็นเจ้าหน้าที่จบใหม่ ได้แรงบันดาลใจจากการลงไปเยี่ยมบ้านผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ เห็นถึงความเข้มแข็งของคนในพื้นที่ ที่ไม่ยอมจำนนต่อสภาพที่เป็นอยู่ อยากรับรู้เรื่องราวเหล่านี้ แก่เพื่อนหมออนามัยเพื่อเป็นกำลังใจทำงาน

ผู้เขียนเชื่อมาตลอดว่า “งานสาธารณสุข เป็นงานที่มีแต่ความดีเดินเข้ามาหาเรา ให้เราทำได้ โดยที่ทุกวันนี้ เราไม่ต้องเดินตามหาการทำความดีเลย มีแต่สิ่งดี ๆ ต่าง ๆ มากมายให้เราทำได้ ทำได้ช่วยเหลือผู้คนทุกระดับชั้นในสังคม แค่นี้ฉันก็มีความสุขมากแล้ว”